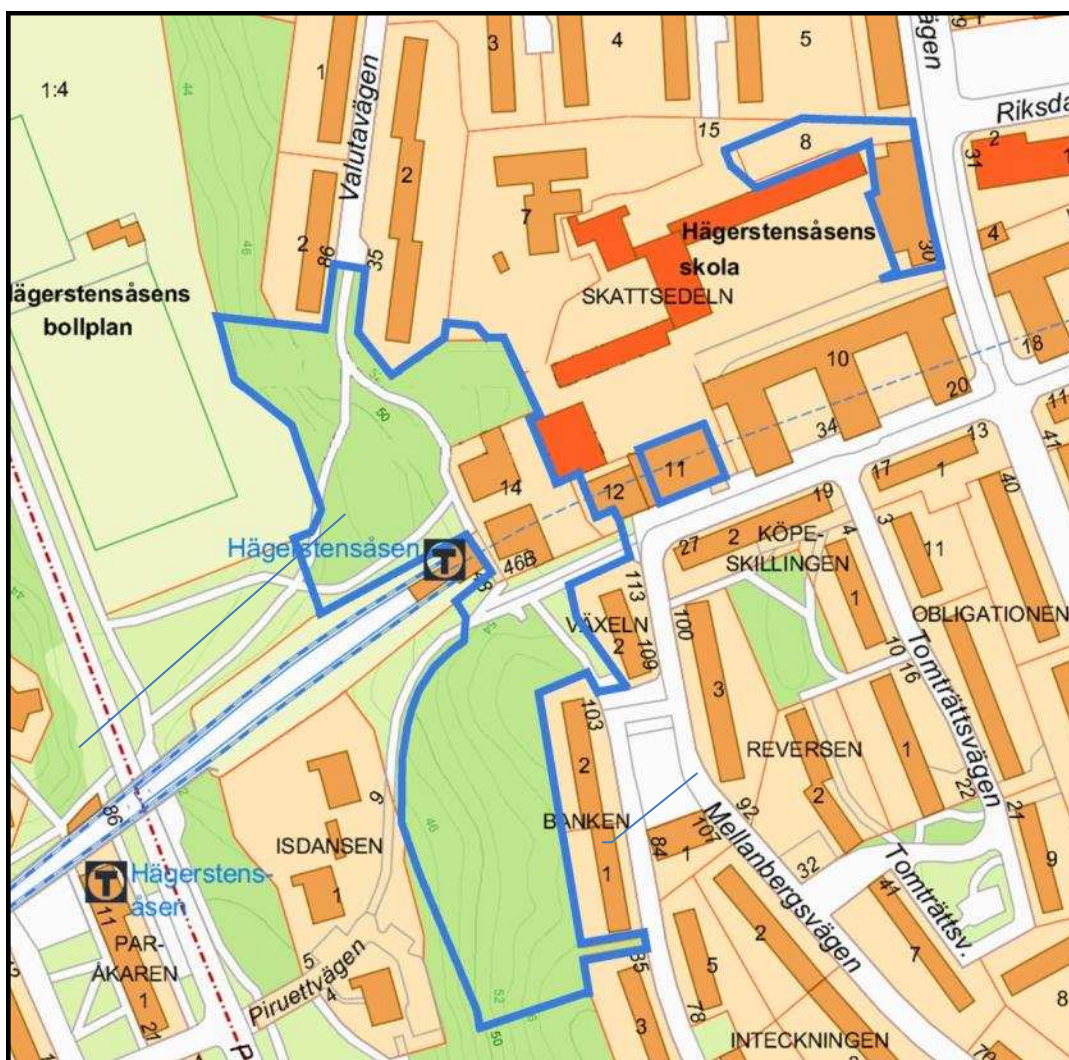

Planbeskrivning Detaljplan för del av kv Skattsedeln m m, i stadsdelen Hägerstensåsen,

S-Dp 2012-08651-54

Orienteringskarta med planområde

Sammanfattning

Planens syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att uppföra bostäder inklusive parkeringsgarage, lokaler för verksamheter och förskola på den västra sidan av Hägerstensåsen. Park- och naturmark förs över till kvartersmark för de nya byggnaderna. Marken avses att upplåtas med tomträtt. Bilparkering inom kv Skattsedeln möjliggörs genom utökad parkeringskapacitet inom befintliga fastigheter. Byggherrar är Hefab Fastighet AB och AB Familjebostäder.

Miljöbedömning

I samband med programarbetet togs en behovsbedömning – bedömning av om betydande miljöpåverkan föreligger – fram. Stockholms praxis för detta är att yttranden i frågan från Miljöförvaltningen, Stadsmuseet och Brandförsvaret ligger till grund för beslut om en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken (MKB) ska tas fram för projektet eller ej.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL eller MB att en miljökonsekvensbeskrivning behöver göras.

Tidplan

Samråd	februari - mars 2013
Granskning	3 kv 2014
Antagande	4 kv 2014

Bilagor:
Landskapsanalys Hägerstensåsen
Barnkonsekvensanalys
Trafikbullerutredning
Dagvattenutredning
Trafikutredning
Solstudier

Innehåll

Planbeskrivning Detaljplan för kv Skattsedeln m m, i stadsdelen Hägerstensåsen, ...	1
S-Dp 2012-08651-54.....	1
Sammanfattning	2
Planens syfte och huvuddrag.....	2
Miljöbedömning.....	2
Tidplan.....	2
Inledning	4
Handlingar	4
Planens syfte och huvuddrag.....	4
Plandata	4
Tidigare ställningstaganden	5
Förutsättningar	6
Landskapsanalys för Hägerstensåsen.....	6
Natur	6
Geotekniska förhållanden	7
Teknisk infrastruktur	7
Hydrologiska förhållanden.....	7
Luftkvalitet.....	8
Befintlig bebyggelse.....	8
Landskapsbild/stadsbild.....	9
Kulturhistoriskt värdefull miljö.....	9
Offentlig service	9
Kommersiell service.....	10
Gator och trafik.....	10
Störningar och risker	10
Planförslag	11
Övergripande struktur	11
Stadsbyggnad	11
Ny bebyggelse kv Skattsedeln	15
Ny bebyggelse kv Växeln-Banken	22
Gator och trafik.....	25
Rekreation och möten	29
Tillgänglighet.....	29
Konsekvenser	30
Behovsbedömning.....	30
Miljökvalitetsnormer för vatten	30
Prioriteringar	30
Landskapsbild/ stadsbild	31
Störningar och risker	31
Ljusförhållanden och lokalklimat.....	31
Barnkonsekvenser	32
Rekreation / Natur / Biologisk mångfald	32
Genomförande	32
Organisatoriska frågor.....	32
Verkan på befintliga detaljplaner	33
Fastighetsrättsliga frågor	33
Ekonomiska frågor.....	34
Tekniska frågor.....	34
Genomförandetid	37

Inledning

Handlingar

Planhandlingar

Planförslaget består av plankarta med bestämmelser samt denna planbeskrivning. Där höjder förekommer redovisas dessa i höjdsystemet RH2000.

Utredningar

Utredningar som tagits fram i samband med det planprogram som detaljplanarbetet vilar på:

- Analys av ekhabitat kring Hägerstensåsen, nov 2011
- Landskapsanalys Hägerstensåsen, april 2011

Utredningar som tagits fram under planarbetet och som biläggs planbeskrivningen:

- Barnkonsekvensanalys
- Bullerutredning
- Dagvattenutredning
- Trafikutredning

Medverkande

Detaljplanen är framtagen av Niklas Zetterberg, Stadsbyggnadskontoret i samarbete med Exploateringskontoret och Hefab Fastighets AB/ Lindberg Stenberg Arkitekter AB samt AB Familjebostäder/AQ Arkitekter AB. För dagvatten-, landskaps- och trafikfrågor på allmän plats har Vectura AB (Sweco) anlåtats. Plankonsulter har varit Jesper Fornander och Nico van Gelderen, Nyréns Arkitektkontor AB. Planen har upprättats med normalt förfarande.

Planens syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att uppföra bostäder inklusive parkeringsgarage, lokaler för verksamheter och förskola på den västra sidan av Hägerstensåsen. Park- och naturmark förs över till kvartersmark för de nya byggnaderna. Bilparkering inom kv Skattsedeln möjliggörs genom utökad parkeringskapacitet inom befintliga fastigheter. Byggherrar är Hefab Fastighet AB och AB Familjebostäder.

Plandata

Läge, areal, markägförhållanden

Planområdet ligger på västra sidan av Hägerstensåsen och omfattar båda sidor av tunnelbanestation Hägerstensåsen.

Norra delen omfattar ett skogsparti mellan bebyggelsen i kv Skattsedeln uppe på åsen och Mellanbergsparken nere i dalstråket. Angränsande fastigheter är kv Skattsedeln 1 och 12 samt kv Värnskatten 2.

Södra delen omfattar skogsområdet mellan bebyggelsen i kv Växeln respektive kv Banken uppe på åsen och punkthusbebyggelsen nere i dalstråket i kv Isdansen.

Planområdet omfattar även två mindre delområden som inbegriper del av kv Skattsedeln 8 och del av Skattsedeln 11. Angränsande fastigheter är kv Växeln 2, kv Banken 1 och 2 och kv Lånekassan 3.

Planområdets yta är ca 26 650 kvm och inbegriper del av kv Skattsedeln 2, 7, 8, 9, 11 och 14 samt parkmark inom fastigheten Västberga 1:1 och Hägerstensåsen 1:2. Parkmarken ägs av Staden. Hefab Fastighets AB är innehavare av tomträtten till berörda fastigheter Skattsedeln 8, 9, 11 och 14.

Planområde

Tidigare ställningstaganden

Regionplan

I *Regional utvecklingsplan för stockholmsregionen, RUFS 2010*, anges området som regional stadsbygd med utvecklingspotential.

Översiktsplan

I *Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm*, anges Hägerstensåsen som tät stadsbebyggelse med omgivande områden avsatta som natur.

Tunnelbanesträckningen anges som ett befintligt och utvecklingsbart samband som enligt en av huvudstrategierna i översiktsplanen skall stärkas.

Söderortsvisionen

2010 togs beslut om Söderorts framtida utveckling i kommunfullmäktige. Syftet med visionen Söderort är att utveckla Söderort för de som bor och verkar här genom att förbättra och utveckla utbildning, näringsliv, arbetsmarknad, renhållning, trygghet och formerna för delaktighet.

Planprogram för mellersta Hägerstensåsen

Platsen har tillsammans med ett område på motsatt sida av åsen varit föremål för ett planprogram. Programsamråd hölls under perioden 14 november - 23 december 2011. Slutsatsen av samrådet var att platsen är möjlig att bebygga. Beslut om att starta detaljplanerarbete för platsen togs 2012-04-19.

Detaljplan

Gällande planer: Pl 94152, år 1997 (natur, park, bostäder, gata), Pl 87072 år 1991 (park); Pl 3285A, år 1946 (park), Pl 2663, år 1943 (park, skola, parkeringsanläggning).

Markanvisning

Exploateringskontoret har anvisat marken till Hefab Fastighets AB och AB Familjebostäder.

Förutsättningar

Landskapsanalys för Hägerstensåsen

I samband programarbetet har *Landskapsanalys Hägerstensåsen (april 2011)* tagits fram. Analysen beskriver dagens Hägerstensåsen utförligt ur aspekter som topografi, rekreation och natur, men redovisar även kulturmiljön och tillgång till service och förskolor, pågående projekt och bebyggelseutveckling. Dessutom ges förslag på åtgärder som kan bli aktuella som så kallad grönkompensation vid framtida exploatering.

Natur

Mark och vegetation

Terrängen är delvis kraftigt kuperad med småbruten topografi. De brantaste sluttningszonerna, med lutningar på 20-30 grader, ligger i närheten av både Valutavägens och Sedelvägens slut och består till stor del av berg i dagen.

Inom områdets lägre delar dominerar jordarten morän.

Planområdets norra del vid kv Skattsedeln utgörs huvudsakligen av ädellövskog. De högsta delarna utgörs av hållmark. Nedanför planområdet ligger Mellanbergsparken med gräsmark och bollplaner. Planområdets södra del vid kv Växeln-Banken utgörs av hållmarktallskog som övergår i ädellövskog i slänten nedanför.

Naturvärden

Naturmiljön är enligt landskapsanalysen klassad som mycket värdefull. Enligt den ekhabitatanalys som gjorts genomkorsas västra delen av planområdet av ett samband med viss betydelse för eklevande arter.

Rekreation och friluftsliv

Planområdet omfattar ett centralt gång- och cykelstråk som knyter ihop Valutavägen, tunnelbanestationen, Sedelvägen och Inteckningsvägen. Inom norra delen finns även gångförbindelser ner mot Mellanbergsparken och upp mot Hägerstensåsens skola. Från Sedelvägens slut går ett gång- och cykelstråk ner mot Piruettvägen/Personnevägen vid kv Isdansen. Tunnelbanestationens östra entré är en viktig målpunkt. Området används bl.a. för promenader och rastning av hundar. Inom området finns flera fina utsiktsplatser.

Geotekniska förhållanden

Markförhållanden

Områdets högre delar består huvudsakligen av berg i dagen eller med berg nära markytan. I slänterna utgörs marken av moränpartier som är överlagrade av lera vid övergången mot dalstråket.

Ras/skred

Risken för ras eller skred är inte utredd. Att risk inte föreligger ska säkerställas innan nya byggnader uppförs.

Markradon

Risk för markradon och eventuella åtgärder som följer av detta ska undersökas och säkerställas innan nya byggnader uppförs.

Teknisk infrastruktur

Ledningar

Anslutningar kan ske till befintliga ledningar för el, vatten, avlopp och Fjärrvärme.

Hydrologiska förhållanden

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planområdet ligger inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Magelungen (SE657041-163174). Enligt VISS i maj 2013 har Magelungen måttlig ekologisk status och det beror främst på övergödningsproblem. Dess kemiska status har bedömts som god. Miljökvalitetsnormer som skall uppnås för ytvattenförekomsten är god ekologisk status år 2021 samt att den kemiska statusen ej får försämrats.

Lösningar för omhändertagande av dagvatten inom planområdet skall utformas så att miljökvalitetsnormer för Magelungen uppfylls. Detta innebär att tillförsel av övergödande ämnen till Magelungen skall minskas samt att inte ytterligare belasta sjön med kemiskt förorenande ämnen.

Dagvatten

Planområdet består av berg med begränsade möjligheter till infiltration och lutar kraftigt mot väster där marken övergår till morän och lera i dess flackare del. Befintlig bebyggelse med hårdgjorda ytor är kopplat till det kommunala ledningsnätet.

I enlighet med tidigare planprogram (Dnr 2010-12023-53) och Stockholms stads dagvattenstrategi (2002-10-07) är utgångspunkten för dagvattenhanteringen i planområdet att lokalt omhänderta dagvatten, LOD, dvs att efterlikna naturens egna sätt att ta om hand det vatten som faller på marken (dagvatten) genom avdunstning, fördröjning och infiltration i mark, samt att minimera föroreningar vid källan bl.a. genom att använda byggnadsmaterial som inte förorenar fastighetens dagvatten med tungmetaller eller andra miljögifter.

Huvudman för VA är Stockholm Vatten. Hägerstensåsen har ett kombinerat system för dag- och avloppsvatten, vilket innebär att dagvatten belastar både ledningsnät och reningsverk med mycket höga flöden vid nederbörd. Nedanför den planerade bebyggelsen finns även ett område av äldre ädellövskog som utgör en del av ett ekhabitatnätverk i Hägerstensåsen. Ädellövskogar har hög biologisk mångfald och hög skyddsvärde. Det är därför av stor vikt att så långt det är möjligt efterlika de naturliga hydrologiska flödena i området. Detta har också varit en utgångspunkt för de åtgärder som har föreslagits.

Luftkvalitet

Bebyggelsen bedöms inte medföra att miljökvalitetsnormerna överskrids inom planområdet då bakgrundsvärdena i området är låga.

Befintlig bebyggelse

Kv Skattsedeln och Växeln-Banken är belägna längs åsens västra kant. Vid tunnelbanan har ny och tätare bebyggelse uppförts under 1990-talet. Husen har sadeltak och är uppförda med fasader av antingen rött tegel eller ljusare puts. Husen har förgårdsmark mot gatan, med gräsmattor och träd. Det generösa gaturummet ger utöver kör- och gångbana utrymme för grönska och parkering. Med enstaka undantag är husens bottenvåningar utformade för bostadsändamål.

Exempel på befintlig bebyggelse på Hägerstensåsen: t.v. inpassning av bostadshus i terrängen; t.h. lamellhus utmed Valutavägen.

Exempel på befintlig bebyggelse på Hägerstensåsen: t.v. förtätning vid Sedel-vägen från 1990-talet; t.h. entré till tunnelbanestationen Hägerstensåsen.

Landskapsbild/stadsbild

Hägerstensåsen är topografiskt tydligt avläsbar i landskapet vilket förstärks av att branterna och dalstråken kring bebyggelsen uppe på åsen är obebyggda. Som en kontrast ligger Mellanbergsparkens bollplan lägre ner och på plan mark. På grund av åsens höjd syns den punkthusbebyggelse som finns i vissa delar av Hägerstensåsen vida omkring, och bidrar till stadens siluett.

T.v. gaturum vid Inteckningsvägen; t.h. dalgången i Mellanbergsparken som breddas norr om tunnelbanan.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Bebyggelse

Huvuddelen av bebyggelsen vid planområdet är gul- eller grönklassad, enligt Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering. Husen på kv Skattsedeln 1, 2 och 5, kv Växeln 2, kv Banken 1, Lånekassan 3 samt tunnelbanestationen är grönklassade och anses således ha ett särskilt högt kulturhistoriskt värde. Husen på kv Värnskatten 1 och 2, Skattsedeln 7 samt Banken 2 är gulklassade och anses därmed ha visst kulturhistoriskt värde. Senare tillkomna husen på kv Skattsedeln 10, 11, 12, 14 är ännu ej värderade.

Offentlig service

Skola och förskola

Den nya förskolan i kv Skattsedeln är planerad utifrån det kommande behovet av förskoleplatser i området i samband med nybyggnationen. I området finns Hägerstensåsens skola.

Sjukvård

Närmaste vårdcentral ligger i Axelsberg. Vid Liljeholmstorget finns närakut.

Kommersiell service

Kommunal och privat service med handels- och serviceutbud finns i Hägerstensåsens centrum ca 300 m nordöst om planområdet.

Gator och trafik

Trafikutredning

I samband med detaljplanearbetet har en trafikutredning genomförts.

Gatunät och biltrafik

Området matas från Södertäljevägen och Mellanbergsvägen genom Sedelvägen/Inteckningsvägen i söder. Från norr matas området från Avgiftsvägen eller Bäckvägen genom Valutavägen. Parkering sker i form av gatuparkering och separata markparkeringar. Norra delen av Mellanbergsvägen har ett trafikflöde av ca 580 fordon per vardagsdygn, Sedelvägen ca 950 fordon. För Avgiftsvägen, som spärras av under rusningstrafik, antas trafikrörelserna uppgå till högst ca 1880 fordon per dygn, för Bäckvägen ca 4060. Skyldad hastighet är 30 km/h.

Gång- och cykeltrafik, tillgänglighet

Stockholms Cykelplan 2012 anger stråket Valutavägen - Mellanbergsvägen som huvudstråk för cykeltrafik. Huvudstråket ger anslutning till övriga lokala och regionala cykelstråk som knyter samman Hägerstensåsen med bl.a. Telefonplan och Västertorp. Området har generellt smala trottoarer längs båda sidorna av lokalgatorna och stora nivåskillnader i framförallt östvästlig riktning.

Kollektivtrafik

Tunnelbanans röda linje mot Fruängen/Mörby centrum, med 15 avgångar per timme i vardera riktningen under högtrafik och 6 avgångar per timme i vardera riktningen under övrig tid. Östra entrén till tunnelbanestationen Hägerstensåsen ligger centralt i planområdet. Det finns även ett väl utbyggt bussnät som knyter samman Hägerstensåsen med Telefonplan, Västertorp och Älvsjö. Det finns både stamnätstrafik och lokalbussar. Busslinjerna 147 och 192 trafikerar Sparbanksvägen.

Störningar och risker

Buller, vibrationer

Planområdet berörs av buller från tunnelbanan och vägtrafik. En betydande bullerkälla utgörs av E4:an. I samband med detaljplanearbetet har en bullerutredning genomförts. Området kan beröras av vibrationer från tunnelbanan. Omfattningen på vibrationer har belysts i bullerutredningen och finns med i rapporten.

Planförslag

Övergripande struktur

Förslaget har som övergripande stadsbyggnadsprincip att tillföra ny bebyggelse som sammanlänkar och förstärker den befintliga stadsmiljön i det strategiska läget runt Hägerstensåsens tunnelbanestation. Ny bebyggelse tillförs som två tydliga grupper med olika karaktär på var sida om stationen. Den ena gruppen ligger norr om tunnelbanan vid kv Skattsedeln, den andra vid kv Växeln och kv Banken, söder om tunnelbanan. Ett sammanhängande allmänt gångstråk med tydliga platsbildningar länkar samman ny och befintlig bebyggelse.

Stadsbyggnad

Gestaltungsprinciper

Den nya bebyggelsen markerar åsens höjd och bildar ett tillägg i Hägerstensåsens stadsfront. Hägerstensåsens bebyggelse kännetecknas av att husen ligger inbäddade i grönska. De nya husen skall så långt det är möjligt efterlikna detta förhållningssätt; för att anpassa bebyggelsen vid det nya kvarteret vid kv Växeln/Banken har detaljplanen bestämmelser som syftar att säkerställa att gårdsytan mellan de nya och de befintliga husen, till en bestämd andel, utförs planterbar med träd. Husen föreslås också – där det är möjligt – få begränsat med yta för tomtmark för att kunna spara så mycket natur som möjligt. Husplaceringar bidrar till utblickar mot omgivande stadslandskap och till att mellanrummen mellan husen knyts ihop. Både miljöerna vid kv Skattsedeln och kv Växeln-Banken ska präglas av en hög ambitionsnivå i utformning och utförande.

Bebyggelse

Den nya bebyggelsen vid kv Skattsedeln i norr utgörs av tre triangulära, och nivåmässigt trappade, huskroppar som möjliggör variation i mötet med befintlig bebyggelse och naturmark. Husens höjder är anpassade till hur de avtecknar sig på längre håll och för att ge goda ljusförhållanden på marken. Bostadshusen i kvarteret Skattsedeln föreslås bli 4-7 våningar höga mot gata och därutöver kan 1-2 våningar anordnas i suterräng. Vid kv Växeln-Banken placeras fyra punkthus som bildar en ny front utanför befintlig smalhusbebyggelse. Huset närmast tunnelbanan föreslås bli högre som en markering av platsen vid tunnelbanan vid änden av Sedelvägen. En naturlig svacka nyttjas till ett parkeringsgarage. Garagets tak skapar en sammanhängande yta som utförs som en grön entrégård och planteras med träd och växter. Entréerna vetter mot gatan. Vid kv Växeln/Banken föreslås husen bli 5-6 våningar mot entrégatan i de tre södra husen och 9 våningar mot entrégatan i det mest centralt belägna huset vid tunnelbanan. Därutöver är det möjligt att anordna 1-2 våningar i suterräng. Mötet mellan garaget och naturmarken utformas i olika nivåer. Lokaler för verksamheter tillåts i lämpliga lägen.

Omgivande miljö, park, gaturum

Ett nytt allmänt gångstråk med tydliga platsbildningar sammanbinder den nya bebyggelsen. Valutavägen förlängs till en platsbildning som omges av de triangulära husen i Kv Skattsedeln. Stråket ansluter sedan till Tunnelbanans entré och befintliga hus med bostäder och verksamheter. På den södra sidan vid Sedelvägens slut föreslås en plats som definieras av det nya huset i

Växeln/Banken och som utgör en viktig nod för de gång- och cykelstråk som möts här. Befintliga träd och vegetation sparas så långt det är möjligt och bildar ett grönt komplement till bebyggelsen. Där allmän plats mark övergår i kvartersmark ska värdefulla träd skyddas extra noga.

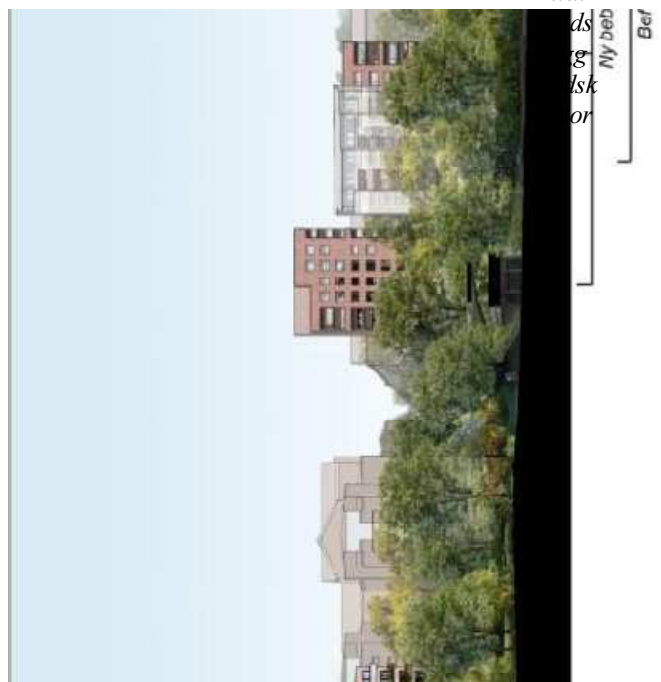
Situationsplan, tillkommande bebyggelse i mörk nyans, sammanbindande stråk i gul nyans.
Bild: Sweco.

*Arbetsmodell, vy mot öster.
Bild: Stadsbyggnadskontoret*

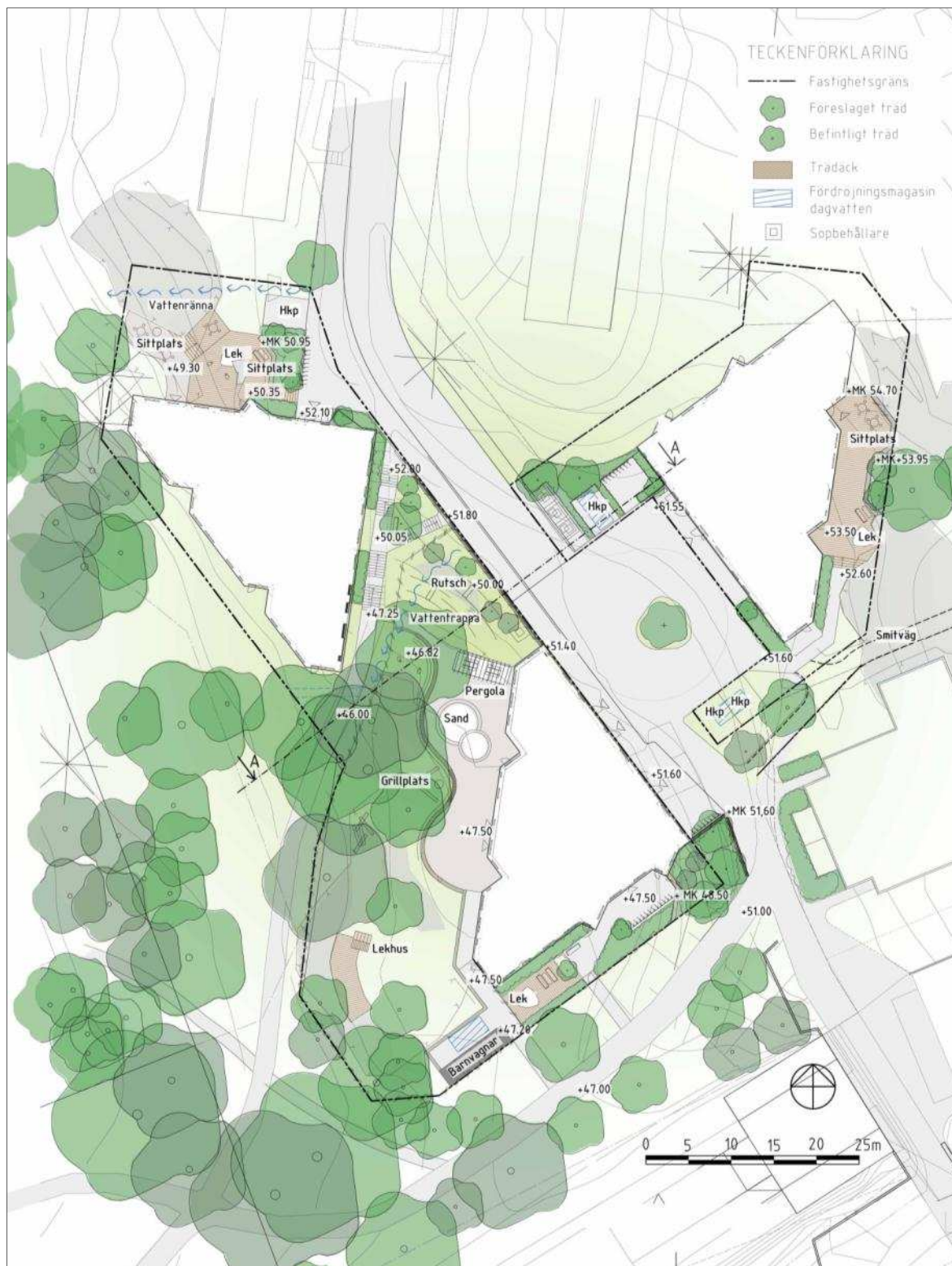

Arbetsmodell, vy mot norr.
Bild:

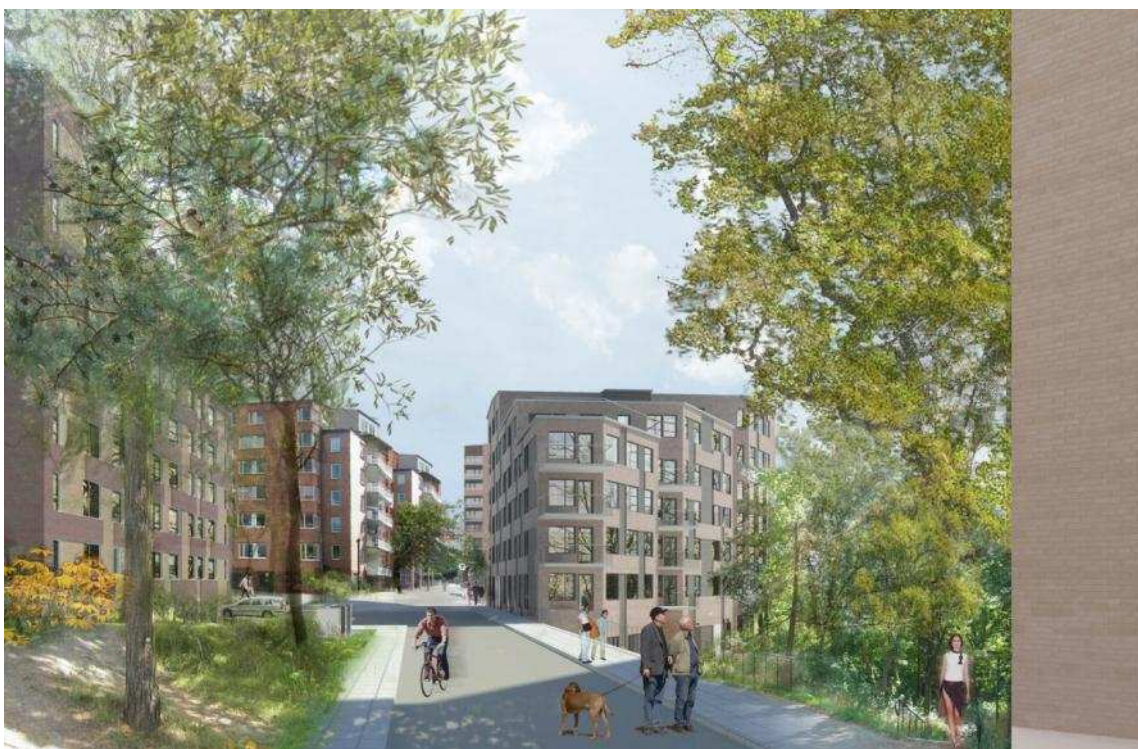

ds
g
lsk
or
Ny beb
Bef

Ny bebyggelse kv Skattsedeln

Situationsplan för kv Skattsedeln. Bild: Ramböll

Perspektiv 1: vy från Valutavägen. Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter

Perspektiv 2: vy från Mellanbergsparken. Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter.

Bostadshus kv Skattsedeln

Den nya bebyggelsen består av tre punkthus som placeras längs gångstråket mellan T-banestation Hägerstensåsen och Valutavägen. Byggnadernas fasader och entréer vänder sig mot stråket, som får ny utformning med ett nytt stadsrum som också fungerar som vändplats för trafik till fastigheterna. I anslutning till platsen förstärks stråk till och från Hägerstensåsens skola och Mellanbergsparken med idrottsplatsen.

Husens triangulära planform gör att byggnaderna har tre längre fasader samtidigt som det ger smala gavelmotiv. Husen har placerats så att fasaderna följer befintliga riktningar i den omgivande bebyggelsen. Byggnadskropparnas höjder trappas ned i tre steg för skapa bra ljusförhållanden vid den nya platsbildningen mellan husen och ger ett varierat taklandskap. Bostadshusen föreslås bli 4-7 våningar höga mot gata. 1-2 våningar kan därutöver anordnas i suterräng. Byggnadernas höjd håller sig därmed inom Hägerstensåsens befintliga höjdskala.

Sammanlagt innehåller förslaget ca 95-110 lägenheter bestående av såväl 1:or som 5:or. Lägenheterna föreslås upplåtas med hyresrätt. Bruttoarean uppgår till ca 11 000 m².

Hus vid kv Skattsedeln. Fasadelevation/sektion sedd från söder med bostadshusens gatufasader. Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter

Förskola vid kv Skattsedeln

I bottenvåning och suterrängvåning, i det södra huset mot parken, inryms en förskola. Förskolan har en gård vänd mot SV, i direkt anslutning till Mellanbergsparken. Förskolan har sin huvudentré och inlastning från det nya stråket, men barn och föräldrar kan gå in från parken. På det övre planet ligger kök och personallokaler. Det planeras fyra avdelningar med 18 barn vardera. Förskolegårdens användbara yta uppgår till ca 1130 m², som medför ca 15,7 m² per barn.

Utformning av nya bostadshus vid kv Skattsedeln

Bostadshusens fasader föreslås utföras i tegel där varje hus kan få en egen kulörton. Teglets kulörton anpassas till omgivande bebyggelse. Taken är låglutande med grå plåtdetaljer. Terrasser kan byggas på de lägre taken. Balkonger och burspråk kan adderas till fasaderna, för att ge utblickar från lägenheterna och ge ytterligare variation till fasaderna.

Referensbilder på fasadmateriäl för bostadshus kv Skattsedeln. Bilder: LindbergStenberg Arkitekter

Utökad byggrätt inom kv Skattsedeln 14

Det befintliga bostadshuset i kv Skattsedeln 14, som har en arkad i två plan, får möjlighet att utöka lokalytan genom att bygga in arkaden. Fasaden kan utföras uppglasad. Lokalen blir tydligare och kan bättre ta tillvara det attraktiva läget vid t-banan.

T.v. befintlig situation av huset med arkad inom kv Skattsedeln 14, mitt emot T-banestation; t.h. förslag på ny glasad fasad. Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter

Parkering och angöring för ny bebyggelse vid kv Skattsedeln

Bilparkeringstalet för bostäderna blir 0,7 p-platser per lägenhet eller 0,18 p-platser räknat per rumsenhet. Bilparkering föreslås lösas både inom det nya kvarteret och på befintlig kvartersmark i närheten där Hafab Fastighets AB är tomträttsinnehavare. På fastigheten Skattsedeln 11 ligger idag ett lågt parkeringshus. Detta byggs på med ytterligare två plan som medför 42 nya parkeringsplatser. På fastigheten Skattsedeln 8 byggs befintlig markparkering om till att innehålla ytterligare en nivå med en nedgrävt parkeringsplan och ett ovanliggande parkeringsdäck vilket ger 24 nya p-platser. Totalt kommer då Skattsedeln 8 att hysa 61 p-platser. Förhyrningen av parkeringsplatserna kommer att fördelas så att de boende får så nära som möjligt till sin parkering. Vid den nya bebyggelsen finns 4 st parkeringsplatser för funktionshindrade på kvartersmark. Cyklar kommer att inrymmas i bostadshusens källarplan, med kompletterande platser vid entréerna. Entréer nås med ett avstånd mindre än 10 m från gata.

Utformning parkeringshus i kv Skattsedeln 11

Det befintliga parkeringshuset i kv Skattsedeln 11, som har en låg fasad av rött tegel, byggs på med ytterligare två plan. Våningsplanen kläs med en fasad av metall som gör att byggnaden upplevs som två tydliga delar.

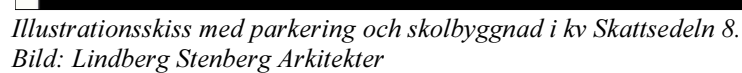
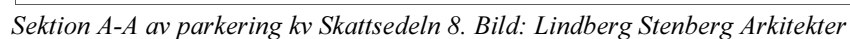
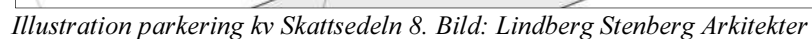
*Fasad påbyggnad parkeringshus i kv Skattsedeln 11 mot Sedelvägen.
Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter*

*Referensbilder påbyggnad parkeringshus i kv Skattsedeln 11.
Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter*

Utformning parkeringsdäck i kv Skattsedeln 8

Förslaget medför att befintlig markparkering ersätts med parkering i två plan: en nedsänkt parkeringsyta samt ett påbyggt parkeringsdäck. I dagsläget används den befintliga parkeringen även för gående och en del cyklister på väg till skola och förskola. Vid parkeringens västra sida läggs en trappa och från Sparbanksvägen föreslås ny gångbana utmed norra gaveln av kv Skattsedeln 9, utanför arkaden. Avsikten är att behålla befintliga stora träd. Parkeringsdäck utformas med låg stödmur och planteringar som förhindrar bländning från bilar.

Utformning bostadsgårdar kv Skattsedeln

Bostadsgårdarna föreslås bli begränsade i storlek för att spara så mycket naturmark i omgivningen som möjligt. Större delen av del av kvartersmarken som inte upptas av byggnaden kommer vid det södra huset att användas som inhägnad förskolegård. I övrigt sparas naturmarken med hållar där man kan foga in lekytor. Förskolegården kan samutnyttjas av andra de tider då förskolan är stängd.

Referensbilder för gårdsmiljöer för kv Skattsedeln. Bilder: Ramböll

Ny bebyggelse kv Växeln-Banken

Situationsplan för kv Växeln-Banken. Bild: AQ Arkitekter.

*Perspektiv 1: vy mot norr från Mellanbergsvägen mot tunnelbanestationen.
Bild: AQ Arkitekter.*

Bostadshus vid kv Växeln-Banken

Utgångspunkter för den nya bebyggelsen har varit att följa Hägerstensåsens befintliga bebyggelsemönster med punkthus i tegel på åsens högre delar. Huskropparna bildar en ny byggnadsfront mot Västertorp och Personnevägen. Huset närmast tunnelbanan, i slutet av Sedelvägen, föreslås bli 9 våningar mot entrégatan, plus suterrängvåningar i de andra riktningarna. Huset föreslås därmed bli högre än de andra för att markera slutet av Sedelvägen och platsen vid tunnelbanestationen.

Perspektiv 2: Lokal i bottenvången, vid Sedelvägens slut. Bild: AQ Arkitekter

Bottenvåningen i det högre huset rymmer lokaler som vänder sig mot den nya platsen vid tunnelbanan. De övriga tre punkthusen föreslås bli 5-6 våningar mot entrégatan, med 1-2 våningar i suterräng. Tre av de fyra husen inordnar sig på så sätt i Hägerstensåsens höjdskala i detta område.

Perspektiv 3: vy från söder. Bild: AQ Arkitekter

Husen nås från en ny kvartersgata med infart från Inteckningsvägens förlängning. Gatan får karaktären av en entrégård med planteringar, där gående och bilar samsas. Bostadshusen placeras i slutningen mot väster med entréerna mot kvartersgatan i öster. Övergången från kvartersgatan till skogen nedanför gestaltas som terrasser i olika nivåer, ämnade för vistelse och lek. Kvartersgatan nås även via en trappa från Sedelvägen bredvid det högre huset. Mot öster och befintlig bebyggelse bevaras viss grönska och detaljplanen föreskriver hur stor andel av ytan på terrassbjälklaget ovan parkeringen skall utföras med planteringar. Även planteringsdjup regleras. Förslagen bebyggelse vid kv Växeln och Banken rymmer ca 100 lägenheter med en bruttoarea som uppgår till ca 10 900 m².

Fasad från söder med de nya bostadshusens fasader samt kringliggande befintliga hus.
Bild: AQ Arkitekter

Utformning av nya bostadshus i kv Växeln-Banken

De nya husens utformning anknyter till den lokala tegelarkitekturen men låter sig därutöver inspireras av nyare exempel. Fasadens regelbundna geometri av fönsteröppningar ger en bas för variationer som kan ta sig uttryck i t ex olika balkongutföranden. Byggnaderna har fyra lägenheter per plan. Trappningar av takkonturerna ger möjlighet till både variation av taklandskapet att husen anpassas i höjd mot gatan.

Referensbilder på tegelfasad och rumslighet. Bilder: AQ Arkitekter, Stadsbyggnadskontoret.

Parkering och angöring i kv Växeln-Banken

Garage som nås via en ramp placeras i en naturlig svacka i terrängen och får 45 parkeringsplatser. Körbanan är dubbelriktad fram till garagerampen, därefter rör sig trafiken enkelriktad fram till den södra anslutningen till Inteckningsvägen där den ett kort avsnitt återigen blir dubbelriktad för att möjliggöra in- och utfart till parkeringsplatserna vid fastigheterna Banken 1 och Lånekassan 3. På gatunivå anläggs 9 parkeringsplatser. Antalet parkeringsplatser ger en tillgång på 0,7 parkeringsplatser per lägenhet eller 0,18 platser per rumsenhet. Från garagenivå når man de tre södra punkthusen där cykelparkeringar är placerade invid entréerna. Det högre husets cykelparkeringar nås från den norra entréplatsen. Totalt antal cykelparkeringar är 260, vilket motsvarar antalet personer lägenheterna är dimensionerade för – drygt 2,5 cyklar/lägenhet.

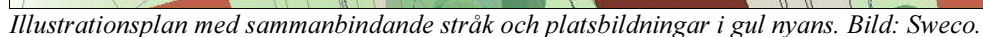
Gator och trafik

Gatunät

Planförslaget medför att Valutavägen förlängs något mot söder mot den nya bebyggelsen i kv Skattsedeln och att en ny infart anläggs från Mellanbergstorget till den nya bebyggelsen i kvarteret Växeln/Banken.

Stråk och platsbildningar

Syftet är att skapa ett sammanhållet stråk hela vägen genom kvarteren. Detta åstadkoms bl a genom en enhetlig gestaltning med enhetlig markbeläggning.

Valutavägens förlängning och den nya platsbildningen vid kv Skattsedeln

Valutavägen slutar i dagsläget med en mindre vändplan. Denna behålls och gatan förlängs söderut ner mot ny bebyggelse i kv Skattsedeln. Den nya gatan har 5,5 meter bred körbana med en 2,5 meter trottoar på den västra sidan. Gatan slutar i den nya plats som bildas mellan de nya husen en yta som ges enhetlig markbeläggning för att tydligt markera att motortrafiken underordnas gång- och cykeltrafik. Personbilar som angör bostadsentréer eller ska till den föreslagna förskolan, varutransporter och sopbilar kommer att trafikera ytan. Personbiltrafiken kommer i övrigt att vara begränsad eftersom boendeparkering anläggs på annan plats.

Gång- och cykeltrafik vid T-banestationen

Från den nya platsen vid kv Skattsedeln leder ett gång- och cykelstråk söderut förbi Hägerstens tunnelbanestation. Stråket ska gestaltas för både fotgängare och cyklister. Ett nytt gångstråk från t-baneutgången till Hägerstensåsens skola kan anordnas genom att anlägga en trappa norr om gymnastikhallen. Den gångväg som erbjuds idag går söder om gymnastikhallen via en trång passage med dålig överblickbarhet. Direkt norr om T-banestationen anläggs en parkering för cirka 20 cyklar.

Sedelvägens slut

Området söder om tunnelbanan vid foten av det nya huset vid kv Växeln/Banken breddas och förses med samma markbeläggning som platsen vid kv Skattsedeln, norr om t-banan. Breddningen möjliggör här en parkering för cirka 40 cyklar. Omgestaltning av markhöjderna på platsen innebär att trappan nära t-baneentrén kan byggas om till att bli lägre.

Sedelvägen

Sedelvägens förlängning mot tunnelbanan är idag avsedd endast för transporter till intilliggande fastigheter. Den är dock onödigt bredd – 10 meter. Denna del av Sedelvägen omgestaltas därför till en fem meter bred körbana och ett tre meter brett gångstråk med en planterad yta däremellan. Ett större träd som ytterligare förstärker känslan av att gatan byter karaktär planteras här.

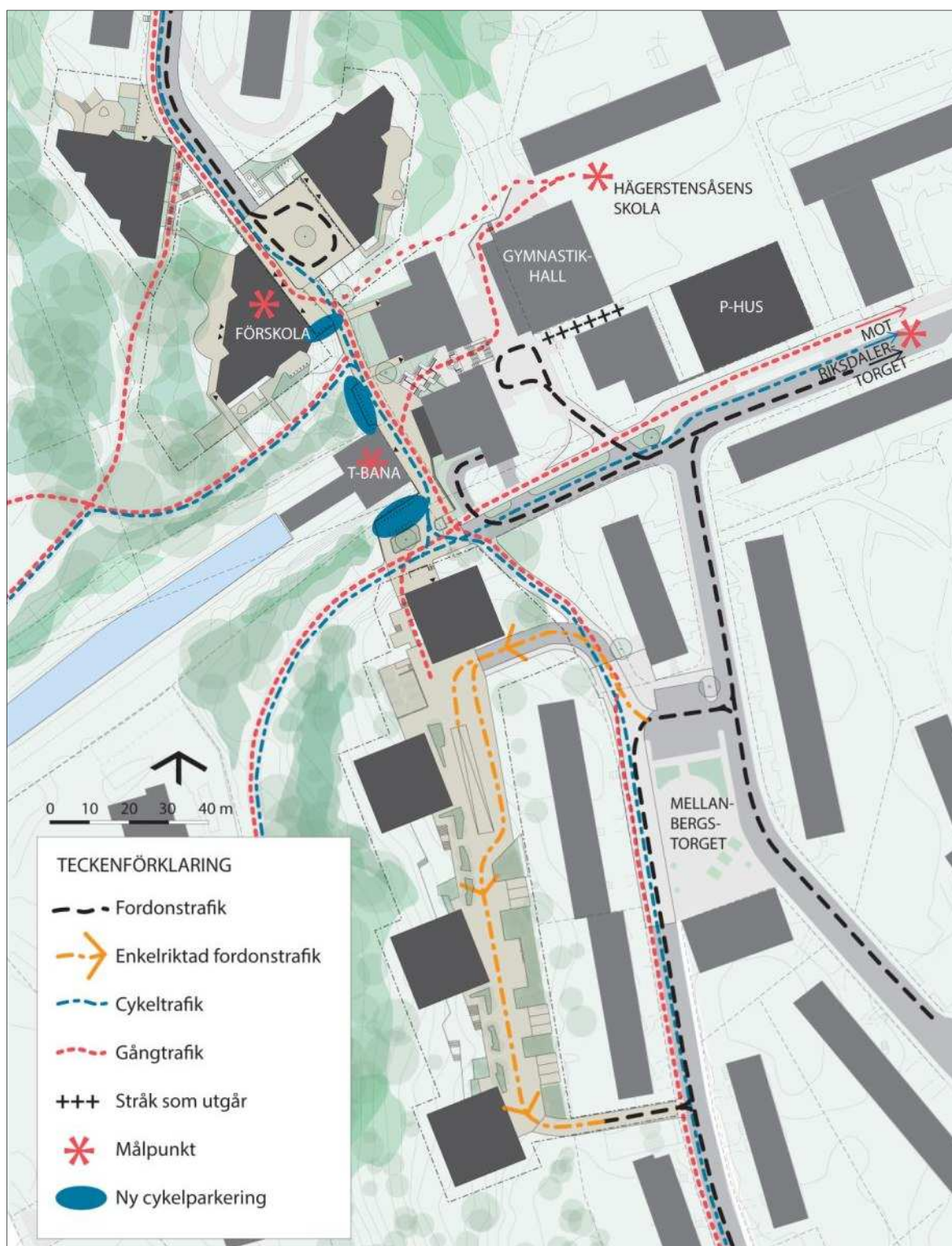

Illustration över rörelsestråk i området. Bild: Sweco.

Infart till kv Växeln Banken

Infart till den nya bebyggelsen vid kvarteren Växeln och Banken anläggs från Mellanbergstorget i anslutning till befintligt gångstråk mot t-banestationen. Det befintliga gång-och cykelstråket från torget och ner mot tunnelbanan breddas till fyra meter.

Rekreation och möten

Nätet av promenadvägar i området behålls. Så mycket som möjligt av befintlig vegetation bevaras för att bibehålla Hägerstensåsens frodiga karaktär.

Omgestaltade platser och utveckling av nya, tillsammans med nya lokaler, ger goda förutsättningar för ett innehållsrikt stadsliv.

Tillgänglighet

Inom området finns idag stora nivåskillnader vilket gör att tillgängligheten är begränsad. I det nya stråket, från Valutavägens vändplan och fram till Sedelvägen kommer tillgängligheten att förbättras med bland annat flackare lutningar upp till ca 2 % och tydligare markbeläggning. Anslutande befintliga gator och gångvägar behåller dock sina lutningar, som visas illustrationsplanen.

Konsekvenser

Behovsbedömning

I samband med programarbetet togs en behovsbedömning – bedömning av om betydande miljöpåverkan föreligger – fram. Stockholms praxis för detta är att yttranden i frågan från Miljöförvaltningen, Stadsmuseet och Brandförsvaret ligger till grund för beslut om en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt miljöbalken ska tas fram för projektet eller ej. Den lagliga grunden utgörs av 4 kap. 34 § PBL (2010) och 6 kap. 11 § MB miljöbalken, förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar samt bilaga 4 till samma förordning. Stadsbyggnadskontoret har bedömt att detaljplanens genomförande inte innebär sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas enligt ovan och att därför en särskild MKB inte behöver upprättas.

Planförslaget överensstämmer med gällande översiktplan. Planförslaget bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Planförslaget berör inte område av nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus. Den planerade verksamheten bedöms inte medföra väsentlig påverkan på miljö, kulturarv eller människors hälsa. Förhållandena på plats, projektets påverkan på omgivningen och det som kan påverka planens lämplighet har studerats inom ramen för planarbetet och redovisas i planbeskrivningen. Utredningar om projektets påverkan avseende dagvatten, trafik, skuggning och stadsbild har tagits fram.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Utredningsområdet ligger inom avrinningsområdet för sjön Magelungen för vilken fastställda miljökvalitetsnormer ska följas.

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Magelungen i någon högre utsträckning än tidigare. Dagvatten från planområdet förväntas innehålla mycket låga halter föroreningar samt kommer att fördröjas inom fastigheten och att infiltrera inom planområdet. Byggherren får inte genom val av byggnadsmaterial förorena dagvattnet med tungmetaller eller andra miljögifter.

Prioriteringar

Vägning av olika intressen

Detaljplanen utgår ifrån prioriteringar som gjorts i det planprogram som tidigare gjorts för området och som återspeglar en avvägning mellan olika intressen och visar hur ny bebyggelse skulle kunna gestaltas för att samspela med Hägerstensåsens befintliga bebyggelse, skog och vägstruktur. Resultatet av prioriteringarna har inneburit att områden som klassats som värdefulla i *Landskapsanalys Hägerstensåsen (april 2011)* tagits i anspråk. Bakgrund till resonemanget utgör riktlinjer i *Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm* och *Vision 2030* som bl.a. har målet att klara bostadsförsörjningen för 150 000 nya Stockholmare till år 2030. Föreslagen bebyggelse bedöms inte påverka Hägerstensåsens ursprungliga karaktär negativt; både topografi och ursprunglig bebyggelsestruktur kan även fortsättningsvis avläsas tydligt bl.a. på grund av

att dalstråken och branterna kring befintlig bebyggelsen uppe på åsen sparas som en viktig landskaplig struktur.

Landskapsbild/ stadsbild

Ny bebyggelse placeras som en del av befintlig stadsstruktur och kompletterar Hägerstensåsens siluett. Bebyggelsen föreslås få en variation genom att husen trappas i olika nivåer för att åstadkomma rimliga möten mellan befintliga delar, nya stadskvarter och natur. På håll bildar den nya stadsdelen en markering av Hägerstensåsens krön. Det nya området exponeras på ett sätt som anknyter till annan bebyggelse på åsen. Kvarvarande vegetation och nivåskillnaden kommer även fortsättningsvis att bidra till en tydlig avgränsning mellan olika stadsdelar.

Störningar och risker

Trafik och buller

I samband med detaljplanearbetet har en trafikutredning genomförts som visar att norra delen av Mellanbergsvägen mättes i november 2012 till ca 580 fordon per dygn, Sedelvägen till ca 950 fordon, Avgiftsvägen (som spärras av under rusningstrafik) ca 1880 fordon och för Bäckvägen ca 4060 fordon.

Enligt utredningen bedöms antalet fordonsrörelser per dygn till och från kv Skattsedeln öka med ca 300 och till och kv Växeln-Banken med ca 152 fordon per dygn.

Enligt framtagna bullerutredningar uppfyller alla lägenheter och uteplatser krav för trafikbuller enligt "Stockholmsmodellen", dvs att minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet vetter mot tyst sida (högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå).

På de fasader inom kv Skattsedeln som har en ekvivalent ljudnivå som överstiger 55 dBA, placeras bostadsrummen i lägenheterna så att minst hälften av bostadsrummen placeras mot bullerskyddad fasad eller bakom bullerskyddande burspråk/ficka i fasad. Balkongerna som samordnas med burspråken/fickorna kan vid behov förses med glasskärm. Skärmar på balkong bedöms behövas på ett fåtal lägenheter på de översta våningsplanen. Bullerskyddad uteplats på gård anordnas för de lägenheter som har en förhöjd maximal ljudnivå på sin balkong.

Inom kv Växeln-Banken uppnås tyst sida genom planlösningarnas utformning samt i några få fall med en kombination av delvis inglasade balkonger samt avskärmningar.

Ljusförhållanden och lokalklimat

De nya byggnadernas påverkan på befintlig bebyggelse bedöms bli acceptabel med hänsyn till insyn, ljus- och solförhållanden, tack vare deras placering, avstånd och orientering.

Den nya bebyggelsens påverkan på solljusförhållandena på befintliga bostäder har studerats i en tredimensionell datormodell. Fyra dagar under året och fyra tidpunkter på dagen har studerats: vårdagjämningen, vår, midsommarafton och sensommar; 9.00, 12.00, 15.00 och 18.00. Bedömningen är att goda solförhållanden kan skapas i området. Vissa närliggande befintliga byggnader kommer i mindre omfattning påverkas av skuggor från planförslagets bebyggelse. Det bör också beaktas att det finns i dagsläget en del befintliga högvuxna träd på platsen som kan medföra skuggning.

Barnkonsekvenser

En barnkonsekvensanalys genomfördes för stadsdelen Hägerstensåsen (november 2012). Den föreslagna exploateringen bedöms ha måttliga konsekvenser för barn och ungdomar som går på skolan eller bor intill den planerade bebyggelsen. Slänten mellan Hägerstensåsens skolgård och de nya bostadshusen i kv Skattsedeln är ett välanvänt område för barn. Förslaget har anpassats för att minska påverkan på området. Alternativa stråk för rörelse möjliggörs mellan skolgården och bollplanen i Mellanbergsparken.

Rekreation / Natur / Biologisk mångfald

”Landskapsanalys för Hägerstensåsen” (Nyréns, april 2011) klassade ett relativt vidsträckt sammanhängande område på slutningarna kring Hägerstensåsen som ”mycket värdefullt”. Anledningen till klassningen är att det ingår i ett sammanhängande grönområde med ekologiskt värdefulla objekt som död ved och äldre träd. Dess värde är dock främst lokalt. Det ingår inte i något regionalt samband med regionens gröna kilar eller i de områden inom Stockholms ekologiska infrastruktur som bedömts som särskilt betydelsefullt. Det område som enligt planförslaget ianspråk tas bedöms visserligen kunna rymma enstaka s k rödlistade arter, men inte i den utsträckning att bebyggelseförslaget påverkar dessa arters förekomst inom kommunen på något avgörande sätt. Stadsbyggnadskontoret bedömer att de naturinventeringar som tagits fram av staden – ekhabitat och förekomst av barrskogslevande fåglar – är tillfyllest.

Planens genomförande innebär att en del hällmark, hällmarktallskog samt ädellövskog tas i anspråk. Träd som berörs är främst tallar och mindre ekar. Befintlig ädellövskog bedöms påverkas i mindre utsträckning vid kv Skattsedeln. Befintlig ädellövskog i den lägre belägna terrängen vid kv Växeln-Banken bedöms inte påverkas. Även om en del träd påverkas av exploateringen bedöms det lokala spridningssambandet kunna fortsätta att fungera. En förutsättning för detta är att dagvattenflödet till ekarna är fortsatt god. Principlösningen för dagvattenhantering har därför som utgångspunkt att ekområden nedanför påverkas så lite som möjligt av förändringar (se även under avsnitt Dagvatten).

Genomförande

Organisatoriska frågor

Ansvarsfördelning

Ansaret för genomförandet av planen vilar på stadens förvaltning och planbeställarna, byggherrarna. Stadsbyggnadskontoret ansvarar för upprättande av detaljplan samt myndighetsutövning vid bygglovprövning. Exploateringskontoret svarar för upprättande av exploaterings- och tomträttsavtal samt beställning av ny fastighetsbildning. Fastighetsbildningsåtgärder handhas av lantmäterimyndigheten. Byggherren svarar för uppförande av den nya bebyggelsen.

Avtal

Genomförandet av detaljplanen kommer att regleras i en överenskommelse om

exploatering mellan byggherrarna och exploateringsnämnden.

Verkan på befintliga detaljplaner

Planförslaget innebär att befintlig detaljplan Pl 94152 (år 1997) helt upphör att gälla inom planområdet samt att befintliga planer Pl 87072 (år 1991), Pl 3285A (år 1946), Pl 2663 (år 1943) delvis upphör att gälla inom planområdet.

Fastighetsrättsliga frågor

Fastigheter som berörs

Skattsedeln 2, 7, 8, 9, 11, 14, Västberga 1:1 och Hägerstensåsen 1:2.

Fastighetsbildning

Genom fastighetsreglering överförs från Skattsedeln 14 ett område till allmän platsmark. Från Skattsedeln 7 överförs ett område till Hägerstensåsen 1:2. Från Skattsedeln 1 överförs ett område till Skattsedeln 8, se översiktlig skiss nedan.

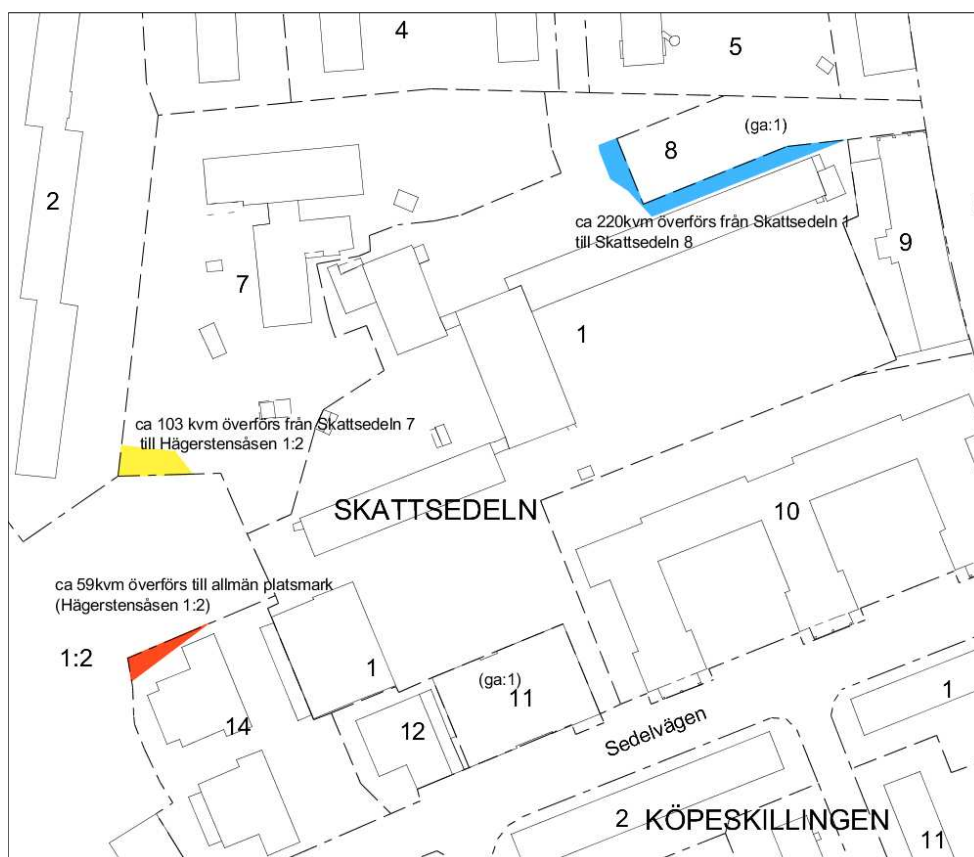
Från Hägerstensåsen 1:2 och Västberga 1:1 ska nya fastigheter genom avstyckning bildas.

Servitut och gemensamhetsanläggningar

För Banken 1 och Lånekassan 3 bör servitut för infart upprättas.

Servitut ska bildas för gångväg inom x-område på kvartersmark.

Befintlig gemensamhetsanläggning för parkering, Skattsedeln ga:1 skall omprövas.

Förslag till omfördelning av fastighetsytor

Ekonomiska frågor

Preliminärt bedöms att staden belastas med sedvanliga kostnader för ny gata, vatten och avlopp, omläggning/upprustning av parkvägar och marksanering. I övrigt måste förslaget bearbetas och eventuella ytterligare kostnader kan i dagsläget inte preciseras. Investeringskostnaderna bedöms till ca 15 miljoner kr. Stadens kostnader och intäkter bedöms kunna balansera varandra.

Påbyggnad av t-banebyggnad

Under det programsamrådet som rörde området väcktes frågan om möjligheten att bygga på, och till, t-banebyggnaden. En sådan åtgärd har av inblandade byggherrar bedömts vara komplicerad och dyrbar i förhållande till utfallet av antalet möjliga bostäder. Dessutom är en påbyggnad av t-banehallen ej önskvärd hos den byggherre som innehar fastigheten intill (och som är en av planförfattarna - Hefab). Trafikförvaltningen har inte heller något intresse att själva driva ett sådant arbete. Detta sammantaget har lett till beslutet att inte utreda frågan vidare.

Grönkompensation

Planförslaget medför att naturmark tas i anspråk. Exploateringskontoret planerar inom en femårsperiod för en större upprustning av Mellanbergsparken, och grönkompensation kommer ske genom att ekonomiska medel avsätts för att bidra till detta.

Upprustningen av Mellanbergsparken kommer att ske som ett separat projekt, med syfte att stärka rekreativa och ekologiska värden samt skapa bullerdämpning mot E4.

Tekniska frågor

Ledningar

Anslutningar kan ske till befintliga ledningar för el, vatten, avlopp och fjärrvärme.

Vattenförsörjning, spillvatten

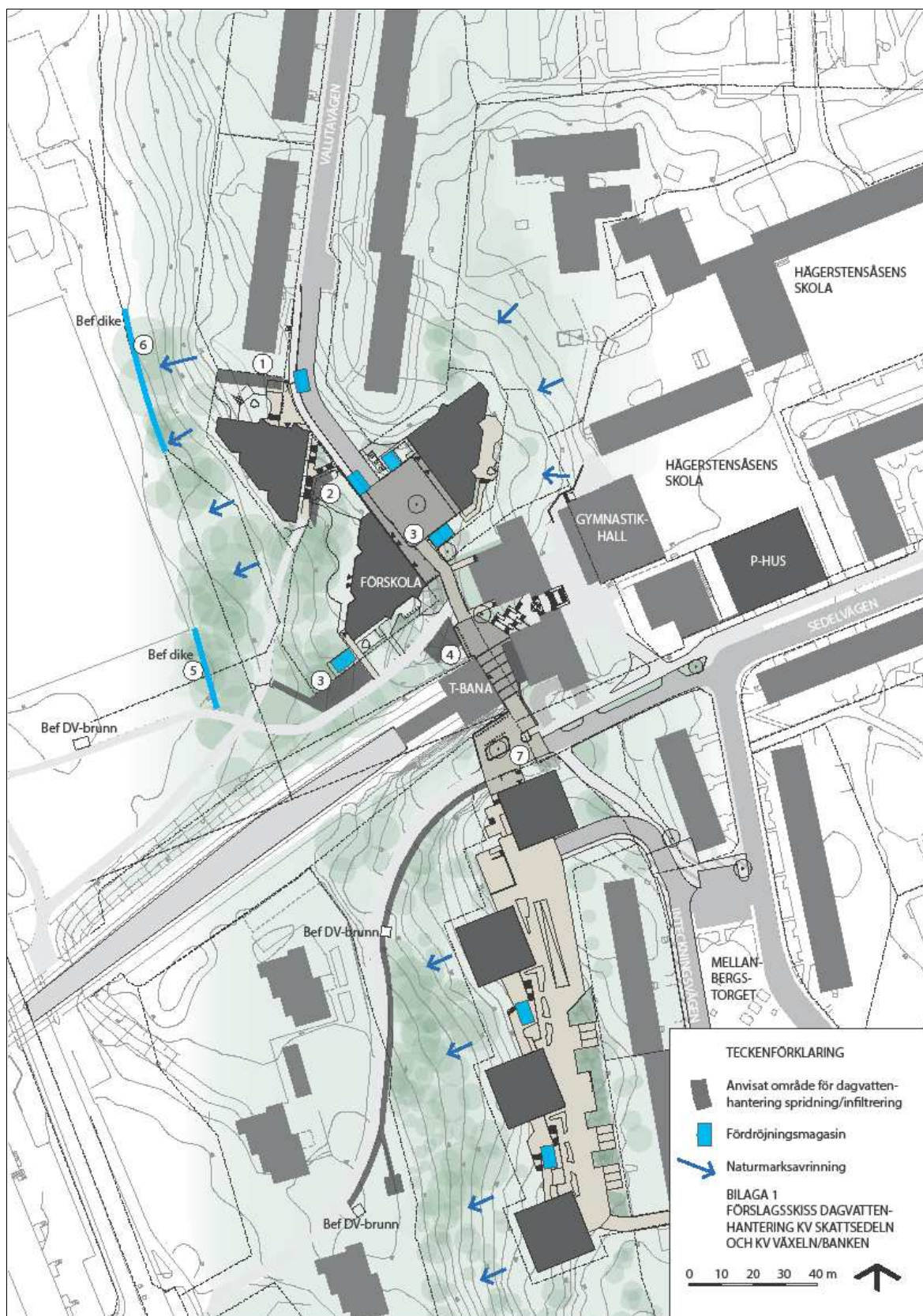
Vatten och avlopp finns utbyggt i närområdet.

Dagvatten

En dagvattenutredning har tagits fram för området. För detaljerad information hänvisas till denna. Utgångspunkten för dagvattenhanteringen i planområdet är att lokalt omhänderta dagvatten, LOD, dvs. att efterlikna naturens egna sätt att ta om hand dagvatten genom avdunstning, fördröjning och infiltration i mark. Det är ej lämpligt att ansluta mot det kommunala ledningsnätet som utgörs av ett kombinerat system där kapacitetsmaximum är nära. Huvudanledningen att inte ansluta till ledningsnätet är dock att man vill bevara naturen kring den planerade bebyggelsen i möjligaste mån. Nedanför den planerade bebyggelsen finns även stråk med äldre ädellövskog. Det är därför av vikt att så långt det är möjligt efterlikna de naturliga hydrologiska flödena i området vilket också har varit utgångspunkten för de åtgärder som har föreslagits. Lösningar för omhändertagande av dagvatten inom planområdet skall utformas så att miljö kvalitetsnormer för Magelungen uppfylls. Detta innebär att tillförsel av övergödande ämnen till Magelungen skall minskas samt att inte ytterligare belasta sjön med kemiskt förorenande ämnen.

Stadens ambition för omhändertagande av dagvatten är att minska uppkomsten av dagvatten i möjligaste mån genom att begränsa andelen hårdgjorda ytor i planområdet, t.ex. genom permeabla och gröna ytor runt byggnaderna. Även gröna tak kan vara en möjlighet. Där dagvatten uppkommer fördröjs detta inom fastigheterna innan det leds för spridning och infiltrering i naturmarken nedströms.

bebyggelsen. Naturmarken utgörs delvis av bevarandevärda ekhabitat, varför man bör efterlikna de naturliga dagvattenförhållandena i så stor utsträckning som möjligt. Fördröjning av dagvatten på fastigheten kan t.ex. ske i magasin eller i skelettjordar under planteringar. Utmed GC-väg anläggs makadamdiken, som avleder och fördröjer avrinnande dagvatten som inte infiltrerat i naturmarken. Eventuellt kompletteras makadamdiket med ett fördröjningsmagasin.

Principförslag till dagvattenhantering. Bild: Sweco.

El/Tele

Tillkommande bebyggelse bedöms kunna kopplas till befintligt el- och telenät. Behov av ytterligare elnätstationer ska utredas i det fortsatta planarbetet.

Avfallshantering

Bebyggelsen ska planeras så att källsortering av sopor möjliggörs. All ny bebyggelse ska planeras för maskinell hämtning av avfall, vilket innebär att avfallsbehållare ska kunna tömmas direkt till bil utan att kärlen behöver dras eller lyftas för hand. För bostadshusen planeras för sopkassuner, dvs. nedgrävda behållare, vilka föreslås placeras 20-40 m från entré. Förskolan har en egen sopkassun som placeras norr om södra huset mot den nya plats 1.

Räddningstjänst

Planerad bebyggelse ska följa rådande riktlinjer för brand enligt Boverkets Byggregler, BBR.

Genomförandetid

Planens genomförandetid slutar 5 år efter det att planen vunnit laga kraft.